

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

 /Бунчук Б. І./

« 12 » 02 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Майстер-клас з медіаграмотності»
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»
Спеціальність 061 Журналістика
Галузь знань 06 Журналістика
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Філологічний факультет

Мова навчання   українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Майстер-клас із медіаграмотності» складена відповідно до освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 8 від 6 травня 2024 року).

Розробники: к.н.с.к., доц. Савчук О.М.!

Викладачі: к.н.с.к., доц. Савчук О.М.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено на засіданні кафедри журналістики протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Завідувач
кафедри

Василик Л. Є.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Голова методичної
ради філологічного
факультету

Антофійчук А. М.

1. Мета навчальної дисципліни: Курс «Майстер-клас з медіа грамотності» спрямований на формування у здобувачів освіти системних знань та навичок, потрібних для розуміння і використання інформації: розвиток критичного мислення у процесі споживання медіапродуктів як життєвонеобхідної категорії, вміння упроваджувати знання у практичну діяльність у сфері медіаінформаційної грамотності упродовж життя, критично аналізувати, створювати та поширювати медіа тексти, свідомо сприймати і грамотно тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, розрізняти фейки та діпфейки, структурні елементи, які впливають на інформацію, володіти механізмами запобігання брехні та маніпуляції тощо. Дисципліна обов'язкова. Актуальність її полягає у необхідності навчати інших бути медіаграмотними, потребі формувати як особистісну, так і суспільну інформаційну гігієну.

Пререквізити:

ПП02. Фактчекінг інформації

ЗП02. Інформаційна політика та безпека

ЗП03. Журналістська освіта і наука

2. Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Майстер-клас з медіаграмотності» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей:*

Загальні:

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові:

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання:*

РН 03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з

різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
 РН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			Кредитів	годин	Лекції	Практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1(м)	1(м)	4	120	15		30		71	4	Іспит
Заочна											

2.1. Загальна інформація

2.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних Занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак./семін.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	прак./сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 1. Медіаграмотність як основа зрілого громадянського суспільства											
Тема 1.1. Медіаграмотність як основа формування громадянського суспільства, здатного протистояти маніпулятивним технологіям медіа.	14	2	2				10					

Тема 1.2. Критичне мислення та професійні стандарти журналістики як протидія маніпуляціям у медіа.	19	2	4		2	11							
Тема 1.3. Маніпуляція в медіа. Емоції як спосіб маніпулювання в медіа.	14	2	2			10							
Тема 1.4. Інформаційні небезпеки. Маркери фейкової інформації та дезінформації.	16	2	4			10							
Разом за ЗМІ	63	8	12		2	41							
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 2. Створення власного майстер-класу з медіаграмотності												
Тема 2.1. Основна мета майстер-класу: підготовка та планування, створення програми.	13	2	4		2	5							
Тема 2.2. Методика проведення майстер-класу з медіаграмотності.	16	2	4			10							
Тема 2.3. Проектна діяльність як засіб розвитку критичного мислення. Презентація фінальних проектів для проведення майстер-класу(алгоритм, інтерактивність, гейміфікація, візуалізація, очікувані	28	3	10			15							

результати).												
Разом за ЗМ 2	57	7	18		2	30						
Усього годин	120	15	30		4	71						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ Теми	Назва теми
1.1	<p>Медіаграмотність як основа формування громадянського суспільства, здатного протистояти маніпулятивним технологіям медіа.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <p>Історія розвитку медіаосвіти(оглядово).Напрацювання західних та українських науковців у сфері медіаграмотності(бібліографічний аспект). Інформаційні ресурси із медіаграмотності. Базові поняття медіаосвіта, медіаграмотність. Сучасні імперативи в системі медіаграмотності: міжнародний досвід та українська практика.</p>
1.2	<p>Критичне мислення та професійні стандарти журналістики як протидія маніпуляціям у медіа.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <p>Критичне мислення як життєвоважлива навичка медіаграмотності. Історія виникнення стандартів. Поняття етичного кодексу та його роль. Функція професійних стандартів журналістики. Перелік та визначення базових професійних стандартів журналістики. Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів.</p>
1.3	<p>Маніпуляція в медіа. Емоції як спосіб маніпуляцій в медіа.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <p>Маніпуляція, популізм, пропаганда. Причини поширення. Типові ознаки. Поняття «маніпуляція» та вміння її виявити. Різновиди маніпуляцій. Маніпулятивні прийоми. Політичні міфи. Емоції як спосіб маніпуляцій в медіа. Клікбейт. Підбір експертів для медіа.</p>
1.4	<p>Інформаційні небезпеки. Маркери фейкової інформації та дезінформації.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <p>Визначення і види фейків. Маркери фейкової інформації. Поняття дезінформації та маркери її верифікації. Штучний інтелект та його</p>

	роль у дезінформації. Діпфейки: розповсюдження та наслідки, їх небезпечність. Технічні рішення для виявлення діпфейків та боротьби з ними. Інструменти для роботи з діпфейками.
2.1	<p>Основна мета майстер-класу з медіаграмотності: підготовка та планування, створення програми.</p> <p><i>ПЛАН</i> Планування майстер-класу та модель особистості людини медіаграмотної. Складання програми тренінгу з основ медіаграмотності. Окреслення теми майстер-класу, мети, цілей, завдань та способів їх досягнення. Визначення аудиторії, на яку спрямований майстер-клас (середня і вища школа, суспільство, громадські активісти) тощо. Професіограма (модель) якостей та навичок медіаграмотної особистості. Взаємозв'язок формуючих навичок/якостей із інтерактивними формами/методами.</p>
2.2	<p>Методика проведення майстер-класу з медіаграмотності.</p> <p><i>ПЛАН</i> Мотиваційні вправи на усвідомлення суті медіаграмотності та її актуальності. Вправи на розуміння психолого-фізіологічних особливостей сприйняття інформації. Методи відбору та пошуку інформації. Методи систематизації та ранжування інформації. Методи, спрямовані на формування аналітичного та критичного мислення у роботі з інформацією. Методи формування навичок оцінки та декодування інформації. Вправи на усвідомлення принципів функціонування медіа. Методи толерантного переконання та формування навичок толерантності. Методи, які формують навички медіагієни та life-менеджменту. Методи та вправи, які розвивають навички фактчекінгу та перевірки інформації.</p>
2.3	<p>Проектна діяльність як засіб розвитку критичного мислення. Медіаграмотність: особиста відповідальність.</p> <p><i>ПЛАН</i> Методика проведення майстер-класу з медіаграмотності та критичного мислення на прикладах штучного інтелекту за моделлю Д.Колба. Як продовжувати розвивати навички медіаграмотності в часи штучного інтелекту?</p>

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Медіаграмотність як основа формування громадянського суспільства, здатного протистояти маніпулятивним технологіям медіа. <i>Вид роботи: емоційне налаштування, блиц-опитування,</i>	2

	<p><i>тестування, дискусія, робота в парах, усні та письмові відповіді, рефлексія.</i></p> <p>З'ясуйте, що таке "медіаосвіта", у чому полягає її мета? Дайте визначення "медіаграмотності", чим вона відрізняється від медіаосвіти? Яке головне завдання медіаграмотності? Назвіть основні теорії медіаосвіти. Чи можливий синтез теорій медіаосвіти? Здійсніть медіадослідження інформаційних ресурсів із медіаграмотності, створіть інфографіку. Визначте роль стереотипів у формуванні суспільної думки. Аргументуйте міркування прикладами чи міні-дослідженням.</p>	
2	<p>Тема 2. Критичне мислення та професійні стандарти журналістики як протидія маніпуляціям у медіа.</p> <p><i>Вид роботи: асоціативний ланцюжок, мозковий штурм, аналіз медіа кейсів, робота в групах, рольова гра, «Продовжіть речення...»</i></p> <p>Проаналізуйте скільки часу в середньому ви витрачаєте на медіаспоживання за добу та дайте відповіді на запитання: 1. Яку інформацію я шукаю в Інтернеті? 2. Скільки часу я проводжу в соціальних мережах? 3. Чи потрібно мені скоротити час перебування в просторах Інтернету?</p> <p>Чому важливо володіти навичками критичного мислення, бути медіаграмотною особистістю? З'ясуйте поняття журналістські стандарти, здійснити аналіз медіатекстів (робота в групах з медіакейсами). Робота журналіста з фактами та джерелами (презентація, приклади) Перегляньте назви медіа, що найчастіше використовуєте для отримання інформації, та складіть список. Порівняйте цей список з Білим списком найкращих українських онлайн-медіа від ІМІ. Проведіть моніторинг свого улюбленого медіа на предмет дотримання журналістських стандартів.</p> <p>Прочитайте матеріал та висловіть міркування: Чорна Ольга «Опора»: основним джерелом інформації майже 80% українців є соціальні мережі», «Детектор медіа» (2023): https://detector.media/infospace/article/213998/2023-07-10-opora-osnovnym-dzherelom-informatsii-mayzhe80-ukrainsiv-ie-sotsialni-merezhi</p>	4
3	<p>Тема 3. Маніпуляція в медіа. Емоції як спосіб маніпуляцій в медіа.</p> <p><i>Вид роботи: фронтальне тестування, дискусія, групування, мозкова атака, робота в групах, письмові роботи.</i></p> <p>Чи коректно вживати в інформаційному просторі терміни маніпуляція та пропаганда як синоніми? Поширені інструменти маніпуляцій у медіа (робота з журналістськими текстами). Політичні міфи. Підбір експертів для медіа.</p> <p>Проаналізуйте вислів: «Клікбейт існує, аби керувати миттєвим</p>	2

	<p>бажанням аудиторії клікнути та не заохочувати людей повертатися. Журналістика має вибудовувати аудиторію та заохочувати людей повертатися та час від часу переглядати контент»,(із книги «Підприємницька журналістика» Пол Марсден (Paul Marsden)). Прослухайте подкаст про клікбейти, створіть чек-лист https://detector.media/mediumy/article/236528/2024-12-30-klirkbeyt-peretvoryuietsya-na-biznes-kateryna-gorodnycha-u-podkasti-mediumy/</p> <p>Завдання для роботи в групах(створення медіапродуктів):</p> <p>1 група. «Неманіпулятивні заголовки: які вони?» (створення відеоролика);</p> <p>2 група. «Клікбейт в соціальних мережах» (створення подкасту);</p> <p>3 група. «Клікбейт в медіа» (створення інфографіки на основі анлізованих онлайн-видань).</p>	
4	<p>Тема 4. Інформаційні небезпеки. Маркери фейкової інформації та дезінформації.</p> <p><i>Вид роботи: індивідуальні завдання, усні відповіді, презентація, робота в парах, мозкова атака, робота в групах, онлайн-матриця(інструмент Miro).</i></p> <p>Сформулюйте визначення інформаційні небезпеки. На основі роздаткового матеріалу(медіафейки) визначте до якого виду належить той чи інший фейк. Визначте та виділіть ознаки фейку та дезінформації, вивчивши медіатекст.</p> <p>Прослухайте подкаст https://podcasts.nv.ua/ukr/episode/9944.html та дайте відповіді на такі питання: чому люди довіряють фейкам? Створіть фейк та розробіть (представте) ключі верифікації. Роль штучного інтелекту та дезінформації. Як виявити дпфейк? Проаналізуйте інструменти для роботи з дпфейками. З'ясуйте наскільки небезпечними є дпфейки. Створити кейс із прикладами дпфейків.</p> <p>Навички особистої відповідальності щодо медіаграмотності. Створити матрицю маркерів дезінформації, фейкової інформації.</p>	4
5	<p>Тема 5. Основна мета майстер-класу з медіаграмотності: підготовка та планування, створення програми.</p> <p><i>Вид роботи: блиц-опитування, усні відповіді, презентація, мозкова атака, метод мікрофону.</i></p> <p>Етапи планування майстер-класу: актуальність проблеми, формування цілей навчання під час тренінгу, складання структури(матриці тренінгу). Здійснить аналіз актуальності проблеми майстер-класу за схемою-алгоритмом. Сформулюйте цілі навчання. Розробіть матрицю майстер-класу з</p>	4

	урахуванням всіх його етапів.	
6	<p>Тема 6. Методика проведення майстер-класу із медіаграмотності.</p> <p><i>Вид роботи: онлайн інструменти та платформи(на вибір), усні відповіді, презентація групових проєктів за методом 5 чому?, дерево рішень.</i></p> <p>Створіть матрицю вибору методів для проведення тренінгу. Аргументуйте вибір. Гейміфікація та візуалізація як інструменти тренінгу. Інтерактивні методи як інструмент активізації діяльності учасників майстер-класу. Розробити вправи для майстер-класу, в основі яких є методи, що формують навички медіагігієни та life-менеджменту; методи, що розвивають навички фактчекінгу та перевірки інформації. Якості медіатренера. Діагностика професійних якостей викладача, медіатренера та їх корекція.</p>	4
7	<p>Тема 7. Проєктна діяльність як засіб розвитку критичного мислення. Медіаграмотність: особиста відповідальність.</p> <p><i>Вид роботи: презентація, бесіда, рефлексивна гра «Отримай бонус».</i></p> <p>Презентація фінальних проєктів.</p>	10

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	Проаналізуйте питання міжнародного досвіду щодо впровадження медіаграмотності (портал «Медіаосвіта та медіаграмотність» http://www.medialiteracy.org.ua/)	10
2	Базові принципи етики та дотримання журналістських стандартів. Практичні кейси	11
3	Маніпуляція емоціями в медіа. Створення кейсу(5 прикладів з різних видів медіа)	10
4	Ознайомтеся з матеріалами Центру протидії дезінформації (https://cpd.gov.ua/). Визначте маркери медіаграмотності для користування соціальними мережами.	10
5	Креативні методи, методи виховання дорослих у журналістиці, їх застосування при проведенні майстер-класу.	5
6	Методика проведення ділових ігор, вправ, інтерактивних лекцій.	10
7	Добір медіа-кейсів для розробки майстер-класу.	15

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Завдання до тем	кількість балів
1	Розробіть програму майстер-класу до теми «Інформація та її вплив».	2
2	Ознайомтеся з новими термінами зі Словника з медіаграмотності, Національний проєкт з медіаграмотності «Фільтр»: https://filter.mkp.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/10/slovnyk.pdf	2

* Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: *індивідуальні та фронтальні письмові роботи; робота в парах та групах, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота з онлайн платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти, створення майстер-класу на обрану тему.*

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)				ЗМ 2 (30 балів)				Підсум-ковий контроль (іспит)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
3	4	3	3	3	4	20	40	100	

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатомовною, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо

вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилення на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	Відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	Добре
60-69	Задовільно	D	Задовільно
50-59		E	Достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Наскільки важливо, на вашу думку, володіти навичками критичного мислення та медіаграмотності?
2. Як захистити суспільство від маніпулятивних впливів?
3. Що таке пропаганда і як від неї захиститися?
4. Які існують платформи та ресурси з медіаграмотності в Україні?
5. Яким чином можна реалізувати програму медіаграмотності людей 60+?
6. Сформулюйте принципи захисту джерел у законодавстві України.
7. Назвіть маніпулятивні прийоми.
8. Визначте роль майстер-класів з медіаграмотності для різної аудиторії?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Обґрунтуйте фактори новинної цінності.
2. Дайте визначення стандартам журналістики в новинах.
3. Проаналізуйте правила роботи з джерелами.
4. Охарактеризуйте джерела інформації та правила їх перевірки.
5. З'ясуйте поняття маніпуляція та її різновиди. Причини поширення. Типові ознаки.
6. Охарактеризуйте прийоми маніпуляції на телебаченні.
7. Розгляньте соціальні мережі як місце маніпуляцій суспільною свідомістю. Як мобільні додатки крадуть наше життя?
8. Поясніть як емоції можуть бути способом маніпуляцій в медіа.
9. Визначте етичні норми клікбейтів.
10. Охарактеризуйте підбір експертів для медіа.
11. Опишіть маркери фейкової інформації.
12. З'ясуйте поняття дезінформації та маркери її верифікації.
13. Визначте роль штучного інтелекту у дезінформації.
14. Оцініть що таке діпфейк.
15. З'ясуйте можливості розповсюдження діпфейків, наслідки, їх небезпечність.
16. Опишіть технічні рішення для виявлення діпфейків та боротьби з ними.
17. Назвіть інструменти для роботи з діпфейками.
18. Визначити значення діпфейків у формуванні нарративності контенту.
19. Виокреміть етапи складання програми тренінгу з основ медіаграмотності.
20. Окресліть важливість визначення теми майстер-класу, мети, цілей, завдань та способів їх досягнення.
21. Визначення аудиторії, на яку спрямований майстер-клас (середня і вища школа, суспільство, громадські активісти) тощо.
22. Професіограма (модель) якостей та навичок медіаграмотної особистості.
23. Взаємозв'язок формуючих навичок/якостей із інтерактивними формами/методами.
24. Назвіть мотиваційні вправи на усвідомлення суті медіаграмотності та її актуальності.
25. Вправи на розуміння психолого-фізіологічних особливостей сприйняття інформації.
26. Охарактеризуйте методи відбору та пошуку інформації.
27. Сформулюйте методи систематизації та ранжування інформації.

28. Виокреміть методи, спрямовані на формування аналітичного та критичного мислення у роботі з інформацією.
29. Методи формування навичок оцінки та декодування інформації. Вправи на усвідомлення принципів функціонування медіа.
30. Перелічіть методи толерантного переконання та формування навичок толерантності.
31. Назвіть методи, які формують навички медіагігієни та life-менеджменту.
32. Методи та вправи, які розвивають навички фактчекінгу та перевірки інформації.
33. З'ясувати особливості медійного впливу. Поняття «індекс медіаграмотності».
34. Аргументуйте, що бути медіаграмотним особиста відповідальність кожного громадянина.

Рекомендована література Основна

1. Вальорска М. Агнєшка. Діпфейк та дезінформація: практ. посіб. /пер. нім. В.Олійника –К.:Академія української преси; Центр Вільної Преси,2020.36с.
2. Вишня, Георгій. Штучний інтелект і людина: загрози і можливості. Радіо Свобода. Суспільство. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/shtuchnyi-intelekt-zagrozy-imozhlyvisti/31145992.html>
3. Войтович Н.О., Імбіровська-Сиваківська Л.А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування/ За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
- 4.Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості: навчально-практичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с
- 5.Іванова Т. Як не стати гейміфікатором: методика і технології проведення ігор із медіаграмотності : навчальний посібник / Іванова Т . / за загал . ред . В . Іванова . — К . : Центр вільної преси, 2021 . 96 с .
- 6.Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально–методичні матеріали проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2019– 2020.
- 7.Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ :Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. – 400 с.
- 8.Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX, 2021. 400 с
- 9.Ладика О., Ярема О. Навчання запобігання видам шахрайства у медійному просторі. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». К.: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020. С. 474- 481.
10. Ладика О.В., Ярема О.Б. Розвиток критичного мислення: реклама у медіа. The 4th International scientific and practical conference “Topical issues of modern science, society and

education” (November 1-3, 2021). SPC “Sciconf.com.ua”, Kharkiv. С. 589-595.

11. Ладика О.В., Ярема О.Б. Урок медіаграмотності: блогери-інфлуенсери чи маніпулятори. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (11-12 листопада 2021). Тернопіль, 2021. № 8. С. 224-226.

12. Медіаграмотність під час війни: теорія, методика, інтерактив. Навчальний посібник / Довженко О., Єгорова А., Іванова Т., Міський В., Потапова В., Юричко А. / за загал. ред. О. Волошенюк, В. Іванова. — К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. - 68 с.

13. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2013. — 352 с.

14. Мороз О. Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців. Київ : Якабу Паблішинг, 2020. 286 с.

15. Навчання медіаграмотності громадян. Посібник для тренерів. К.: IREX, АУП, StopFake, 2016. 200 с.

16. Перевірка фактів як буденний журналістський ритуал // Медіакритика:

<http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytyka/perevirka-faktiv-yak-budennyi-zhurnalistyskyy-rytual.html>

17. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.

18. Савчук О. Медіаосвіта школярів, батьків, учителів: про безпечну поведінку онлайн // Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції—Львів: Простір-М, 2022. С. 74-78

19. Савчук О. Реалізація таксономії Б. Блума у контексті викладання журналістикознавчих дисциплін // Історія української журналістики: методологічні проблеми, перспективи досліджень, сучасні методи викладання: Збірник матеріалів Всеукраїнського науково-методичного семінару / упоряд. Галина Яценко, Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2024. С. 77-79

20. Тексти до аудіословника «Конструктор вправ. Збірник практичних завдань з інфомедійної грамотності, інтегрованої до фахової підготовки студентів-журналістів». Колектив авторів. Відп. ред. та упоряд. Будівська Г., Дуцик Д., Тараненко О. Київ: IREX, 2022. 67с.

21. Трохимчук К. Імунітет до інфодемії // <https://web.archive.org/web/20210425002855/https://tyzhden.ua/Society/251277>

22. Українських школярів вчитимуть відрізняти правдиві новини від фейків. Відео// <https://ukrainian.voanews.com/a/ukrainski-shkoly-media-hramotnist.html>

23. Українці дивляться ТБ, не довіряють, не перевіряють, але продовжують дивитися – дослідження «Детектора медіа» та КМІС // <https://detector.media/infospace/article/136076/2018-03-28-ukraintsi-divlyatsya-tb-ne-doviryayut-ne-perevirayut-ale-prodovzhuyut-divitisya-doslidzhennya-detektora-media-ta-kmis/> .

Допоміжна

24. <http://www.newsu.org/courses/verification>

25. <http://verificationhandbook.com>

26. <http://emergencyjournalism.net>

Інформаційні ресурси

1. FactCheck-Ukraine
2. Checkregion-ua
3. StopFake.org
4. <https://voxukraine.org/uk/tag/faktchek-uk/>
5. VoxUkraine / Антологія Брехні від VoxCheck
6. По той бік новин
7. БезБрехні

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу «Майстер-клас із медіаграмотності», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf)).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.

